

«Охорона праці»
(шифр)

**«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ЗАХОДІВ З ОХОРОНИ
ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19»**

Спеціальність:

«Облік і оподаткування»

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
Розділ 1 Теоретичні основи бухгалтерського обліку та контролю заходів з охорони праці	5
1.1 Заходи з охорони праці на підприємстві: економічний аспект	5
1.2 Нормативно-правове регулювання обліку витрат на заходи з охорони праці на підприємстві	9
1.3 Проблематика відображення в бухгалтерському обліку та контролю витрат з охорони праці	12
Розділ 2 Напрямки удосконалення обліку та контролю витрат на охорону праці на підприємстві.....	16
2.1 Методика бухгалтерського обліку витрат на заходи з охорони праці на підприємстві.....	16
2.2 Внутрішньогосподарський контроль витрат на заходи з охорони праці підприємства.....	21
2.3 Шляхи удосконалення відображення в звітності підприємства витрат на охорону праці	27
ВИСНОВКИ.....	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	31
ДОДАТКИ.....	36

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку економіки державний нагляд і контроль за організацією охорони праці в роботодавців посилюються, а успіх діяльності підприємства залежить від суворого дотримання встановлених вимог безпеки, охорони здоров'я працівників та умов праці на робочому місці. Певні зміни в організації праці також зумовлені ще й тим, що керівники підприємств повинні забезпечувати безпечні умови праці працівникам у зв'язку із здійсненням діяльності в умовах пандемії COVID-19, запровадженням обмежувальних заходів в Україні. Існуюча система обліку витрат на заходи охорони праці недосконала, вона не дозволяє досягти економічного ефекту на одиницю витрат.

Проблему обліку соціальних витрат, в тому числі витрат на охорону праці і техніку безпеки, досліджували такі науковці як В.С. Бучма, Й.Я. Даньків, С.В. Зеленко, О.І. Коблянська, О.Г. Ронська, К.І. Самчук, К.В. Шиманська. Недостатня розробка питань щодо організації та методики відображення в обліку витрат на заходи з охорони праці та їх контроль на вітчизняних підприємствах для підвищення їх соціальної відповідальності, обумовило мету та завдання дослідження.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні теоретичних положень і розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення бухгалтерського обліку і контролю витрат на заходи з охорони праці.

Відповідно до мети були поставлені до вирішення наступні завдання:

- визначити економічний аспект заходів з охорони праці на підприємстві;
- проаналізувати нормативно-правове регулювання операцій з бухгалтерського обліку і контролю заходів з охорони праці на підприємстві;
- розглянути проблематику відображення та контролю витрат з охорони праці в бухгалтерському обліку;
- проаналізувати відображення в бухгалтерському обліку витрат на засоби індивідуального захисту, спецхарчування і обов'язкові медогляди, навчання з питань охорони праці
- розглянути внутрішньогосподарський контроль витрат на заходи з охорони праці;

- запропонувати шляхи удосконалення відображення в звітності витрат на охорону праці підприємства.

Об'єктом дослідження є облікове відображення операцій з проведення заходів з охорони праці на підприємстві та контроль за витратами на ці заходи.

Предметом дослідження є комплекс теоретичних та практичних питань щодо бухгалтерського обліку і контролю витрат на заходи з охорони праці на підприємстві.

Методологічною основою дослідження виступає системно-еволюційний підхід, доповнений методами аналізу та синтезу, та єдності історичного та логічного, що дозволяють розглянути питання щодо заходів з охорони праці та забезпечення обліковою інформацією управлінців з метою контролю за ними. Результати цих досліджень були досягнуті на підставі вивчення фундаментальної і спеціальної літератури вітчизняних та зарубіжних вчених з питань теорії та практики обліку й контролю заходів з охорони праці.

Інформаційною базою дослідження є наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених, періодичні видання, матеріали науково-практичних конференцій з питань обліково-аналітичного та контрольного забезпечення заходів з охорони праці на підприємствах.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в постановці проблеми дослідження, подальшому розвитку і конкретизації дослідження важливої наукової проблеми – побудови ефективної системи управління витратами на заходи з охорони праці з використанням інструментів бухгалтерського обліку та господарського контролю.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що реалізація на практиці пропозицій сприятиме удосконаленню методології та організації обліку і контролю заходів з охорони праці підприємства. Впровадження результатів дозволить підвищити оперативність та аналітичність облікової інформації, посилити контроль за формуванням і динамікою витрат на засоби індивідуального захисту, спецхарчування і обов'язкові медогляди, витрат на навчання з питань охорони праці підприємства відповідно до вимог законодавства, засновницьких документів та облікової політики підприємства.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ЗАХОДІВ З ОХОРОНИ ПРАЦІ

1.1 Заходи з охорони праці на підприємстві: економічний аспект

Заходи з охорони праці передбачають створення в процесі роботи безпечних технічних та санітарно-гігієнічних умов для працівників підприємств. Такі заходи мають соціальне значення, що включає: охорону життя та здоров'я працівника; збереження працездатності, трудового довголіття працівника; гуманізацію праці. Проте з точки зору економічних аспектів охорона праці має економічне значення, що передбачає скорочення втрат робочого часу, економію фонду соціального страхування, зростання продуктивності праці працівників внаслідок зменшення виробничого травматизму та професійних захворювань, за умови ретельної організації заходів з охорони праці на підприємстві.

Охорона праці передбачає запровадження безпечних умов праці, виявляє можливі причини нещасних випадків, професійних захворювань, аварій, вибухів, пожеж, розробляє систему заходів для створення сприятливих умов праці працівникам компаній.

Завдання керівника компанії запровадити заходи з охорони праці, що полягають у мінімізації імовірності пошкодження або захворювання працівників підприємств з одночасним забезпеченням комфорту для зростання продуктивності праці.

Охорону праці також потрібно розглядати через призму трудових правовідносин між роботодавцем та найманим працівником. Сторони трудового договору мають взаємні права та обов'язків щодо створення безпечних і здорових умов праці та охорони здоров'я в процесі професійної діяльності. Роботодавець зобов'язаний створити на кожному робочому місці та у кожному структурному підрозділі умови праці, а також забезпечити дотримання прав працівників, що відповідають вимогам чинних нормативно-правових актів, колективних та трудових договорів і угод.

В літературних джерелах науковці використовують взаємопов'язані терміни, що утворюють основу соціальних прав особи (рисунок 1.1).

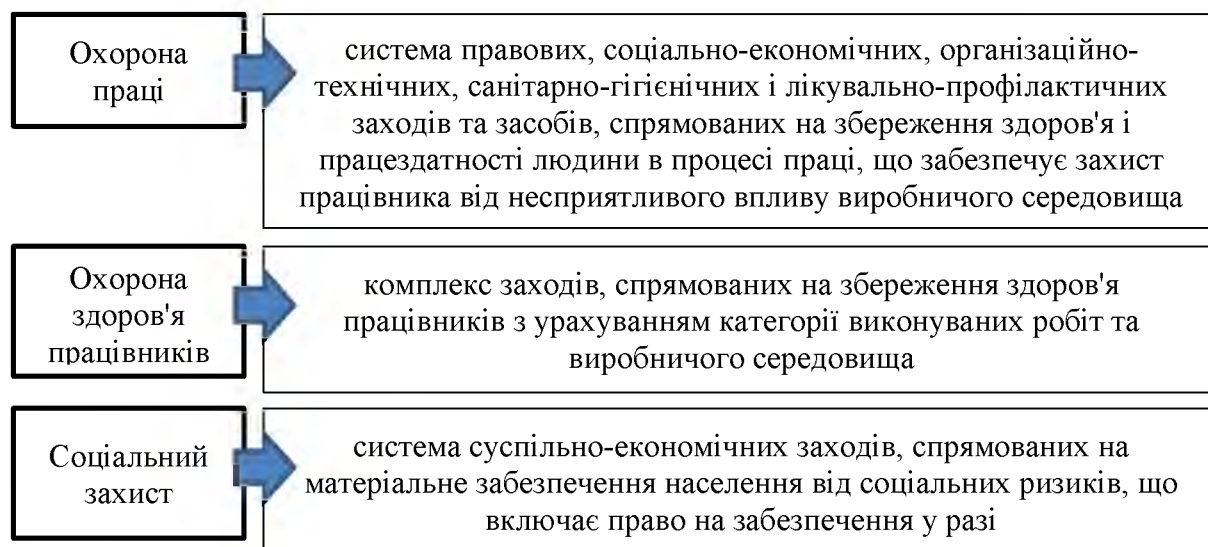

Рисунок 1.1 – Характеристика термінів, що утворюють основу соціальних прав особи

Більш поширеним і широковживаним є поняття «охорона праці».

Виникнення виробничого травматизму є наслідком неналежного виконання і дотримання заходів з охорони праці на підприємстві (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1 - Статистичні дані щодо виробничого травматизму за 2018- 2019 рр. за регіонами України (осіб)

Регіон	2018 рік		2019 рік		Різниця, + / -	
	Всього	В т.ч. смертельні	Всього	В т.ч. смертельні	Всього	В т.ч. смертельні
1	2	3	4	5	6	7
Україна	4126	409	3876	422	-250	13
Вінницька	216	9	203	21	-13	12
Волинська	160	10	174	21	14	11
Дніпровська	602	47	608	42	6	-5
Житомирська	113	15	98	14	-15	-1
Закарпатська	51	4	34	4	-17	0
Запорізька	295	14	209	12	-86	-2
Івано-Франківська	105	13	92	18	-13	5
Київська	84	19	102	13	18	-6
м. Київ	287	65	271	52	-16	-13
Кропивницька	86	5	98	9	12	4

Продовження таблиці 1.1

1	2	3	4	5	6	7
Львівська	181	27	177	33	-4	6
Миколаївська	87	13	89	18	2	5
Одеська	130	20	136	26	6	6
Полтавська	171	19	178	13	7	-6
Рівненська	102	15	71	8	-31	-7
Сумська	79	2	111	10	32	8
Тернопільська	84	13	76	15	-8	2
Харківська	153	10	142	25	-11	15
Херсонська	80	9	69	3	-11	-6
Хмельницька	121	11	131	11	10	0
Черкаська	95	12	86	11	-9	-1
Чернівецька	36	4	38	6	2	2
Чернігівська	119	12	114	11	-5	-1

Джерело: складено на основі [1]

Як свідчать дані таблиці 1.1 протягом 2019 р. на підприємствах зареєстровано 80 випадків смертельного травматизму, що на 13 випадків більше (19%), ніж за попередній рік. Зростання нещасних випадків зі смертельними наслідками, що виникли внаслідок, в т.ч. падіння з висоти, травмування обладнанням, отримання травм від падіння дерев, гілок, зареєстровано на підприємствах Вінницької, Харківської, Волинської, Сумської, Чернівецької, Київської, Львівської та Тернопільської областях.

Проте, якщо проаналізувати стан виробничого травматизму за досліджувані 2018-2019 рр. в розрізі галузей, що в цілому відбулось його зниження (таблиця 1.2).

Таблиця 1.2 - Стан виробничого травматизму за 2018-2019 рр. за галузями нагляду (осіб)

Галузь нагляду	2018 рік		2019 рік		Різниця, + / -	
	Всього	В т.ч. смертельні	Всього	В т.ч. смертельні	Всього	В т.ч. смертельні
1	2	3	4	5	6	7
Вугільна	725	21	690	20	-35	-1
Гірничорудна та нерудна	173	22	160	16	-13	-6
Нафтогазовидобувна та геологорозвідка	25	1	30	3	5	2
Енергетика	118	11	121	20	3	9
Будівництво	205	54	244	61	39	7
Котлонагляд, підйомні споруди	15	8	14	7	-1	-1

Продовження таблиці 1.2

1	2	3	4	5	6	7
Машинобудування	364	19	270	20	-94	1
Металургійна	244	21	199	13	-45	-8
Хімічна	105	13	129	15	24	2
Транспорт	338	88	293	75	-45	-13
Зв'язок	76	3	47	0	-29	-3
Газова промисловість	32	0	28	3	-4	3
Житлокомунгосп	140	17	135	20	-5	3
Агропромисловий комплекс	503	67	517	80	14	13
Деревообробна промисловість	67	5	53	5	-14	0
Легка та текстильна промисловість	38	1	22	1	-16	0
Соціально-культурна сфера та торгівля	958	58	924	63	-34	5
Разом	4126	409	3876	422	-250	13

Джерело: складено на основі [1]

Як свідчать дані таблиці 1.2, в Україні, у підприємств, що відносяться до таких галузей, як: нафтогазовидобувна та геологорозвідка, енергетики, будівництва, хімічна та агропромисловий комплекс у 2019 році зареєстровано зниження смертельного травматизму, у порівнянні з 2018 роком.

Фахівці Міжнародної організації праці (МОП) підраховали, що економічні витрати, пов'язані з нещасними випадками, складають 1% світового валового національного продукту. На ці кошти, орієнтовно, можна забезпечити харчування протягом року близько 75 млн. людей [2].

Переглянути керівництво компаній своє ставлення до профілактики виробничого травматизму працівників задля недопущення ймовірного їх зараження новим вірусом змусила пандемія COVID-19, що охопила весь світ та запровадження карантинних заходів, в т.ч. і в Україні. Адже здоров'я та життя найманих працівників напряду залежить від відповідального відношення роботодавців до заходів з охорони праці на підприємстві.

За розрахунками Німецької ради підприємців наслідки нещасних випадків коштують у 10 разів дорожче, ніж вартість заходів щодо їх попередження [2].

Отже, аварії та нещасні випадки на підприємстві призводять до загибелі працівників, на підготовку яких держава витрачає багато коштів. Заходи з охорона праці є важливими для підприємств з економічної точки зору, оскільки вони можуть не лише зберегти працівникам їх життя та здоров'я, але й

забезпечити високу продуктивність праці, зниження витрат на оплату лікарняних, компенсацій за важкі та шкідливі умови праці.

1.2 Нормативно-правове регулювання обліку витрат на заходи з охорони праці на підприємстві

У системі управління охороною праці вітчизняні підприємства керуються: Законом України «Про охорону праці»; основами законодавства про охорону здоров'я; актами Президента України і Кабінету Міністрів України, Міністерства соціальної політики України; нормативними актами про охорону праці Державної служби України з питань праці.

Визначення терміну закріплене в Законі України «Про охорону праці». Охорона праці – це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людини у процесі трудової діяльності [3].

Держава здійснює державне управління охороною праці (ст. 31–37 Закону України «Про охорону праці» [3]) та організує державний нагляд за охороною праці (ст. 38–42 Закону України «Про охорону праці» [3]), а також обов'язкове та добровільне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання.

Законом України «Про охорону праці» [3] встановлено що для підприємств, незалежно від форм власності, або фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, витрати на охорону праці становлять не менше 0,5 % від фонду оплати праці за попередній рік.

За порушення вказаних вимог юридична чи фізична особа, яка відповідно до законодавства використовує найману працю, сплачує штраф із розрахунку 25 % від різниці між розрахунковою мінімальною сумою витрат на охорону праці у звітному періоді та фактичною сумою цих витрат за такий період. Несплата або неповна сплата штрафу призводить нарахування пені на несплачену суму

штрафу (його частини) з розрахунку 120 % річних облікової ставки НБУ, що діяла в період такої несплати, за кожен день прострочення.

Охорона праці регулюється великою кількістю підзаконних нормативно-правових актів, в нормативно-правових актах соціального партнерства, у державних міжгалузевих та галузевих нормативно-правових актах про охорону праці (ст. 157 Кодексу законів про працю (далі – КЗпП) [4].

Щодо продуктів харчування, то статтею 7 Закону України «Про охорону праці» [3] визначено, що працівники, які виконують роботу зі шкідливими умовами праці, забезпечуються лікувально-профілактичним харчуванням, молоком або рівноцінними харчовими продуктами, газованою соленою водою.

Централізовані норми трудового законодавства, які визначають мінімум правничих заходів щодо охорони праці, конкретизуються у соціально-партнерських угодах, колективних договорах та трудовому договорі. Так, Генеральною угодою між Кабінетом Міністрів України, Об'єднаннями організацій роботодавців України та Федерацією профспілок України передбачені певні напрямки діяльності щодо охорони праці.

Розділи з питань охорони праці є і в колективних договорах.

Статутні права, гарантії та обов'язки працівників щодо охорони праці містяться в Конституції України, міжнародних трудових нормах, Кодексі законів про працю, Законі України «Про охорону праці» та інших нормативно-правових актах.

Змістом статутних прав наповнені окремі норми та глави КЗпП [4]: трудового договору; робочого часу і часу відпочинку; нормування й оплати праці та охорони праці.

Відповідно до ст. 159 КЗпП [4] працівники бухгалтерської служби повинні знати і виконувати вимоги нормативних актів про охорону праці, правила поводження з екранними пристроями, дотримувати зобов'язань щодо охорони праці, передбачених колективним договором (угодою, трудовим договором) та правилами внутрішнього трудового розпорядку підприємства, установи, організації.

Окрім цього, співпраця бухгалтерії зі службою охорони праці в частині дотримання чинного законодавства проявляється в наступному (таблиця 1.3).

Таблиця 1.3 – Нормативно-правове регулювання обліку витрат на заходи з охорони праці на підприємстві

Господарські операції щодо реалізації заходів з охорони праці	Нормативно-правове регулювання обліку витрат на заходи з охорони праці на підприємстві
1	2
Операції з придбання, оприбуткування та списання спеціального одягу та інших засобів індивідуального захисту	Кодекс законів про працю (ст. 163) [4]
	Закон України «Про охорону праці» (ст. 8) [3]
	П(С)БО 7 «Основні засоби» [5]
	П(С)БО 9 «Запаси» [6]
	Мінімальні вимоги безпеки і охорони здоров'я при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочому місці (п. 8 розд. III) [7]
Інвентаризація наявних засобів індивідуального захисту	Положення про проведення інвентаризації активів та зобов'язань [8]
Компенсація працівнику витрат на придбання спецодягу та інших ЗІЗ (у випадку їх придбання працівником за власні кошти)	Кодекс законів про працю (ст. 164) [4]
	Закон України «Про охорону праці» (ст. 8) [3]
Оплата рахунків на придбання, комплектування засобів індивідуального захисту, у т. ч. їх заміни (в разі передчасного зношення не з вини працівника)	Закон України «Про охорону праці» (ст. 8) [3]
	Мінімальні вимоги безпеки і охорони здоров'я при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочому місці (п. 8 розд. III) [9]
Операції з нарахування зарплати в підвищеному розмірі, доплати та компенсації працівникам за несприятливі умови праці (за роботу в тяжких та шкідливих умовах праці)	Кодекс законів про працю (ст. 100) [4]
	Закон України «Про охорону праці» (ст. 8) [3]
	Типове положення про службу охорони праці. (НПАОП 0.00-4.35-04) (п. 3.14) [10]
Операції з нарахування оплати додаткової щорічної відпустки за особливий характер праці працівникам, робота яких пов'язана з підвищеним нервово-емоційним та інтелектуальним навантаженням (робота за комп'ютером)	Кодекс законів про працю (ст. 76) [4]
	Закону України «Про відпустки» (ст. 8) [11]
	Постанова КМУ «Про затвердження списків виробництв, робіт, цехів, професій і посад, зайнятість працівників в яких дає право на щорічні додаткові відпустки за роботу із шкідливими і важкими умовами праці та за особистий характер праці» [12]
	Порядок застосування списків N 1 і N 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників при обчисленні стажу роботи, що дає право на пенсію за віком на пільгових умовах [13]
Операції з фінансування заходів з охорони праці та контроль їх цільового використання	Кодекс законів про працю (ст. 162) [4]
	Закон України «Про охорону праці» (ст. 19) [3]

Кінець таблиці 1.3

1	2
---	---

Надання службі охорони праці необхідної інформації про дотримання законодавства з питань охорони праці, участь у складанні плану заходів з питань охорони праці та участь у цих заходах	Закон України «Про охорону праці» [3]
Витрати на захист працівників та клієнтів від корона вірусу: - облік витрат на безконтактні (інфрачервоні) термометри	П(С)БО 7 «Основні засоби» (п. 30) [5], П(С)БО 16 «Витрати» (п. 18) [15], П(С)БО 9 «Запаси» [6], Податковий кодекс України (п. 198.1, 198.3, 198.5, 198.6, 201.10) [16], Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб» (ст. 18) [17]
- облік витрат на антисептичні та дезінфікуючі засоби	П(С)БО 9 «Запаси» [6], Податковий кодекс України (пп. 140.5.4, п. 201.11) [16], Закон України «Про охорону праці» [3], Кодекс законів про працю (ст. 153) [4]
- облік витрат на засоби індивідуального захисту (захисні маски/распіратори та ін.)	П(С)БО 9 «Запаси» [6], Податковий кодекс України (п. 185.1, 188.1, 198.5) [16]
Своєчасне виконання приписів служби охорони праці про усунення порушень вимог нормативно-правових актів з питань охорони праці	Нормативно-правові акти з питань охорони праці

Джерело: складено автором

В цілому, нормативно-правова база з питань охорони праці та стандарти бухгалтерського обліку забезпечать ефективне відображення в облік та звітності операцій щодо витрат підприємства на заходи охорони праці. Додатково в обліковій політиці можна відмітити про порядок обліку витрат на понаднормову видачу спецодягу та інших ЗІЗ, порядок відшкодування та повернення спецодягу працівником, у разі його звільнення з роботи.

1.3 Проблематика відображення в бухгалтерському обліку та контролю витрат з охорони праці

Питання щодо заходів з охорони праці є актуальними, про що свідчить проблематика, яку піднімають в дослідженнях науковці. Систематизація статей з проблем обліку і контролю заходів охорони праці на підприємстві наведено в додатку А. Аналіз отриманих даних щодо розкриття питання відображення в обліку заходів з охорони праці та їх контролю наведено у таблиці 1.4.

Таблиця 1.4. – Проблематика відображення в бухгалтерському обліку та контролю витрат з охорони праці

Ключові питання щодо заходів з охорони праці	Джерела												Разом	
	Даньків Й., Остапук М., Даньків В. [18]	Самчук К.І. [19]	Зеленко С.В. [20]	Гнатєва Т.М. [21]	Скоробогатий Я. П., Бужанська М. В. [22]	Олійник О.О. [23]	Омецінська І. [24]	Глебова А. О., Маховка В. М., Шулігін С. А. [25]	Бедзай О.В., Федченко Т.В. [26]	Руденко О. В., Кондратюк О. М., Горєва А. С. [27]	Левицька С.О. [28]	Правдюк Н.Л. [29]		Будько О.В. [30]
Обліково-економічні аспекти охорони праці	+			+					+					3
Організаційно-правові аспекти охорони праці	+		+		+									3
Значення обліку в управлінні витратами на заходами з охорони праці		+					+						+	3
Обліково-аналітичного забезпечення управління охороною праці			+								+	+		3
Контроль за дотриманням законодавства з охорони праці			+							+				2
Соціально-відповідальний бізнес в реалізації соціальних програм і покращення умов праці					+	+	+	+	+	+		+	+	8
Методична та організаційна складові соціального обліку											+		+	2

Джерело: власна розробка

Проведений огляд літературних джерел свідчить про те, що одна частина дослідників значну увагу питанням відображення в бухгалтерському обліку витрат на заходи з охорони праці на підприємствах. Так, О.Г. Ронська [31] основну увагу приділяє питанням щодо створення забезпечення витрат на заходи з охорони праці керуючим положеннями П(С)БО 11 «Зобов'язання»; О.І. Коблянська [32] акцентує на необхідності відображення в обліку компенсаційних виплат працівникам за придбання ними спецодягу та інших

засобів індивідуального захисту, якщо встановлений нормами строк видачі цих засобів порушено і працівник був змушений придбати їх за власний кошт.

Проте, в останні роки науковці зауважують на необхідності ведення соціального обліку та формування соціальної звітності, де важливим є питання щодо охорони праці. Зумовлено це тим, що в останні роки багато вітчизняних компаній (наприклад, ТОВ «Кабель-Воля», агропромхолдинг «Астарта-Київ» та ін.) підтримують ідеї корпоративної соціальної відповідальності та на добровільній основі формують соціальну звітність. Одним з напрямів реалізації корпоративної соціальної відповідальності щодо трудових відносин є охорона здоров'я та безпечні умови праці, складовими якого є: охорона праці та техніка безпеки; підтримка належних санітарно-гігієнічних умов праці; медичне обслуговування працівників та їх сімей; профілактика професійних захворювань; забезпечення лікувально-реабілітаційних заходів; створення ергономічних робочих місць; підтримка материнства та дитинства; медичне страхування.

Вітчизняні дослідники, при розкритті питань щодо соціального обліку, акцентують на таких його об'єктах як соціальні витрати на: законодавчо визначений соціальний пакет; охорону праці та техніку безпеки; утримання об'єктів соціальної сфери.

Більшість європейських країн створюють умови для впровадження корпоративної соціальної відповідальності. Так, компанії Франції, акції яких котируються на біржі, з 2003 року зобов'язані надавати соціальний звіт з охорони праці, оцінювати ступінь відповідності їх діяльності принципам і стандартам, затвердженим у деклараціях Міжнародної організації праці (МОП). Такі ж компанії у Великій Британії також формують обов'язковий корпоративний соціальний звіт, в якому, крім інформації про трудові відносини, містить дані: охорону здоров'я, соціальні ризики, клієнтську базу, впливу на місцеву спільноту, дотримання прав людини і корінних народів [33].

Проведемо огляд авторефератів дисертацій з проблем бухгалтерського обліку і контролю заходів охорони праці на підприємстві наведено в додатку Б.

Провівши аналіз авторефератів було визначено такі питання, розглянуті авторами: законодавча та нормативна база з питань охорони праці; державне управління охороною праці та організація охорони праці на виробництві; шляхи вдосконалення чинного вітчизняного законодавства у сфері охорони праці; виявлення спектру існуючих нагальних проблем у цій сфері. Висновки та пропозиції викладені в авторефераті Ізуїти П. О. [34] можуть бути використані під час розробки Трудового кодексу України, інших законів та підзаконних нормативно-правових актів, покликаних регулювати охорону праці. Сформульовані у дисертації висновки та рекомендації Бахуринською О. О. [35] можуть бути використані у науково-дослідницькій діяльності – для подальших теоретичних розробок з питань кримінальної відповідальності за порушення вимог законодавства про охорону праці. Теоретичні та науково-методичні розробки, викладені у дисертаційній роботі Мормуль Н. І. [36], впроваджено в процесі регулювання соціально-трудова відносин у сфері охорони праці на державному, регіональному, галузевому та виробничому рівнях управління. Кружилко О. Є. [37] розроблено алгоритми для удосконалення комплексної оцінки стану охорони праці; для підвищення ефективності функціонування системи управління охорони праці підприємств.

Таким чином, проведений огляд наукових джерел намітив великий обсяг проблем, які потребують нагального вирішення витрат на охорону праці працівників вітчизняних підприємств, особливої уваги звертає на себе питання відображення в бухгалтерському та податковому обліку витрат підприємства, пов'язаних з охороною праці працівників підприємства.

Перспективним напрямком досліджень є питання щодо відображення в соціальній звітності витрат на заходи з охорони праці, оскільки така відкритість вітчизняних підприємств до користувачів такої звітності підвищуватиме лояльність працівників, сприятиме створенню ефективної системи їх мотивації, покращенню морального клімату в колективі, а отже сприятиме формуванню позитивного іміджу компанії щодо підтримки своїх працівників.

РОЗДІЛ 2 НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ВИТРАТ НА ОХОРОНУ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1 Методика бухгалтерського обліку витрат на заходи з охорони праці на підприємстві

Витрати на заходи з охорони праці на підприємства включають: витрат на засоби індивідуального захисту, спецхарчування і обов'язкові медогляди, витрат на навчання з питань охорони праці, а також витрати на захист працівників від коронавірусу. Розглянемо порядок відображення в обліку таких витрат.

На підприємствах зі шкідливими і небезпечними умовами праці Законом України «Про охорону праці» (ст. 8) [3] та Кодексом законів про працю (ст. 163) [4] передбачено безоплатну видачу робітникам спецодягу, спецвзуття та інших засобів індивідуального захисту.

Для відображення у обліку операцій із засобами індивідуального захисту спочатку потрібно проаналізувати порядок їх оцінки з позиції вартості та очікуваного строку корисного використання (рисунк 2.1).

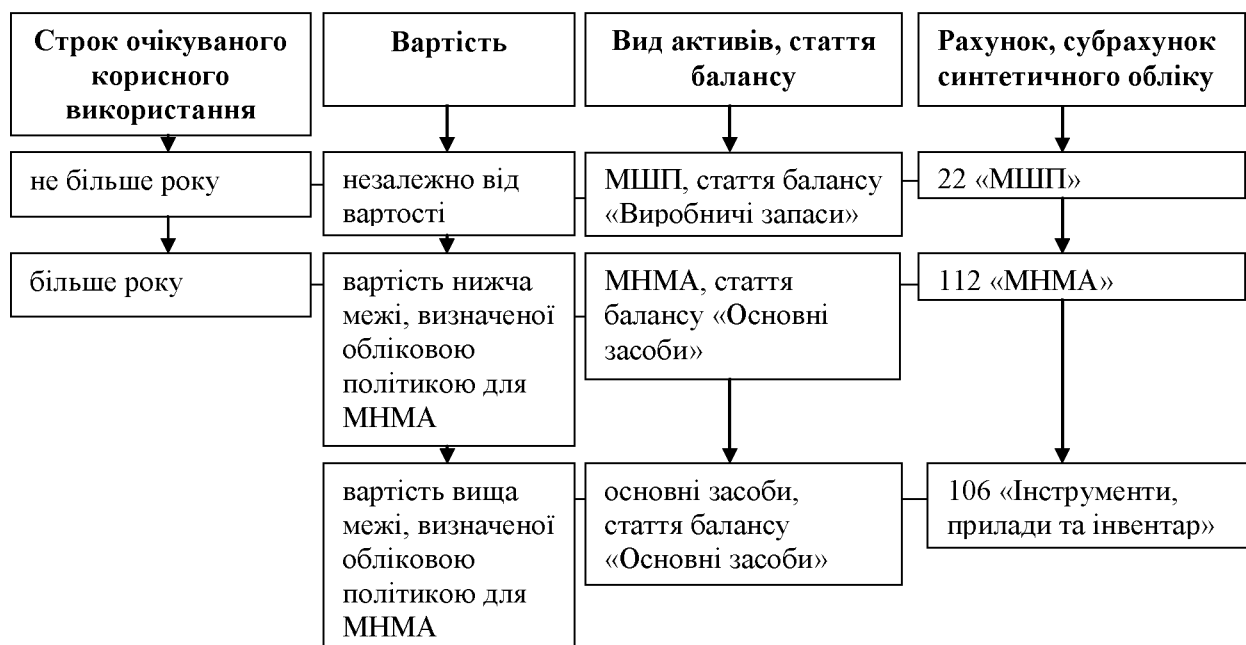

Рисунок 2.1 – Методика бухгалтерського обліку витрат на засоби індивідуального захисту на підприємстві

Джерело: власна розробка

Таким чином, оприбуткування спецодягу, строк служби якого не перевищує одного року, відображається у складі запасів на рахунку бухгалтерського обліку 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» (в дебеті), а списання внаслідок передачі в експлуатацію їх вартість списується на витрати з кредиту рахунку 22 у дебет бухгалтерських рахунків, призначених для відображення в обліку витрат (23 «Виробництво», 91 «Загальновиробничі витрати»).

Щодо документального забезпечення руху ЗІЗ, то видача працівникам та повернення ними спецодягу, спецвзуття та інших засобів індивідуального захисту фіксується в особовій картці, яка ведеться в розрізі кожного працівника, якого забезпечує підприємство ЗІЗ, а також у відомості обліку видачі (повернення) спецодягу, спецвзуття та інших ЗІЗ (у випадку звільнення працівника та повернення ним ЗІЗ, придатних ще до використання).

Якщо ж спецодяг, спецвзуття та інші ЗІЗ мають строк служби більше одного року, то в бухгалтерському обліку такі ЗІЗ відображаються у складі основних засобів чи малоцінних необоротних матеріальних активів. Рахунок бухгалтерського обліку залежить від вартісного критерію, встановленого в Положення про облікову політику підприємства. Тобто, у разі не перевищення вартості спецодягу такого вартісного критерій, він обліковується на субрахунку 112 «Малоцінні необоротні матеріальні активи» (МНМА), а спецодяг, вартість якого перевищує вартісний критерій, установлений обліковою політикою компанії, він обліковується на субрахунку 109 «Інші основні засоби».

Для відображення в обліку витрат на догляд та обслуговування спецодягу призначено рахунки обліку витрат, на які списуються вартість виданого працівникам спецодягу, спецвзуття та інших ЗІЗ (Д-т 23, 91 – К-т 209, 661, 685).

У бухгалтерському обліку вартість продуктів спецхарчування належить до запасів, а тому вони обліковують згідно П(С)БО 9 «Запаси», при цьому кожне підприємство забезпечує контроль їх придбання і видачі шляхом оперативного обліку руху таких запасів не лише у вартісному, але й у кількісному виразі.

Відображення в бухгалтерському обліку витрат на забезпечення працівників лікувально-профілактичним харчуванням залежатиме від його виду.

Право на отримання безкоштовного молока мають робітники, які працюють на роботах, де у профілактичних цілях рекомендується вживати молоко або інші рівноцінні харчові продукти у разі перевищення гранично допустимих концентрацій цих речовин на робочому місці.

Видача та споживання молока або харчових продуктів, рівноцінних молоку (кефір, кисляк, газована солоня вода та ор.) відбуваються у буфетах, їдальнях або спеціально обладнаних відповідно до санітарно-гігієнічних вимог приміщеннях. Видають спецхарчування за затвердженими місячними списками, окремо кожній особі під розпис або за талонами (абонементами) встановленого зразка [3].

Витрати на придбання підприємством для своїх працівників спецхарчування в бухгалтерському обліку відображають на субрахунку 209 «Інші матеріали», а списання відображається на витратних рахунках. Оскільки, відповідно до П(С)БО 16 «Витрати» [15] вартість молока, газованої підсоленої води, а також послуг підприємств громадського харчування з приготування гарячих сніданків відноситься на собівартість продукції, що виготовляється, або включається до складу витрат підприємства (залежно від виконуваних працівником функцій) та відображається по дебету рахунків: 23 «Виробництво»; 91 «Загальновиробничі витрати»; 92 «Адміністративні витрати»; 93 «Витрати на збут»; 94 «Інші витрати операційної діяльності».

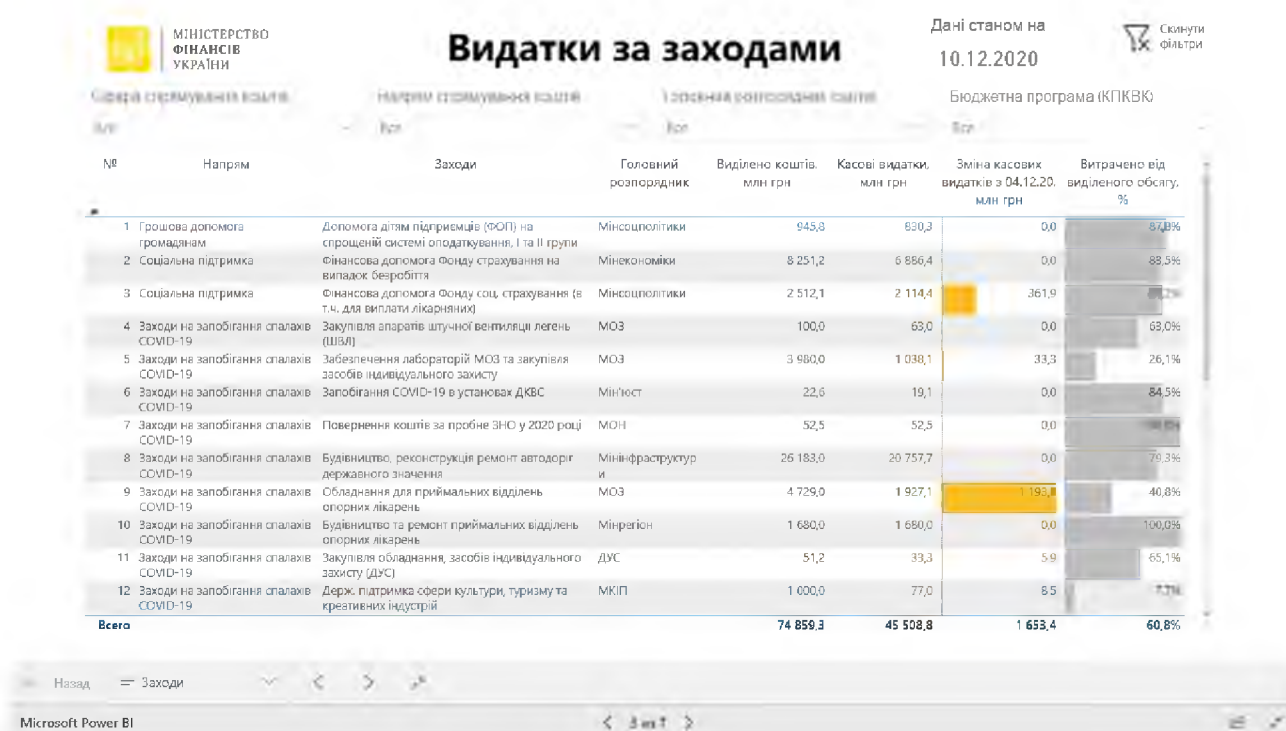
Надані продукти списують за списками або відомостями про видачу спецхарчування, за якими спецхарчування надається або під розпис, або із додаванням використаних талонів (абонементів).

Підприємства також повинні забезпечувати працівникам проведення обов'язкових медоглядів, витрати на здійснення таких заходів покриваються за рахунок підприємства.

До витрат на заходи з охорони праці відносяться витрати на навчання з питань охорони праці. У бухгалтерському обліку вартість такого навчання включається до складу виробничої собівартості продукції (рахунки 23 «Виробництво»; 91 «Загальновиробничі витрати») або до поточних витрат

діяльності (рахунки 92 «Адміністративні витрати»; 93 «Витрати на збут»; 94 «Інші витрати операційної діяльності») залежно від місця роботи працівника, якого навчають.

В Україні в 2020 році для фінансування додаткових видатків на охорону здоров'я та соціальних видатків, безпосередньо пов'язаних із епідемією COVID-19 було створено Фонд боротьби з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, та її наслідками. Інформацію про фінансовий стан Фонду, отримувачів коштів, цілі та обсяги їх використання розміщено на сайті Міністерства фінансів (рисунк 2.2) [38].

Рисунк 2.2 – Видатки коштів з Фонду боротьби з COVID-19 за заходами [38]

Станом на 20 листопада 2020 року з Фонду боротьби з COVID-19 використано 41 млрд. грн., що становить 62% від загальної суми в 66 млрд. грн. 0,8 млрд. грн. з цього фонду використано на виплату допомоги на дітей фізичним особам-підприємцям, які обрали спрощену систему оподаткування і належать до першої та другої групи платників єдиного податку [39].

COVID-19 вніс свої корективи в діяльність підприємств, зокрема, до витрат на заходи з охорони праці додалися і витрати на захист працівників від

коронавірусу, особливо це стосується підприємств, що реалізують продукти харчування або лікарські засоби. Адже такі заходи дозволять зберегти життя та здоров'я працівників підприємств. Такі підприємстві зобов'язувати проводити такі профілактичні заходи, як: вимірювати температуру працівникам, забезпечувати їх антисептичними та дезінфікуючими засобами, засоби індивідуального захисту (маски/респіратори для обличчя, медичні рукавички, захисні костюми тощо), послуг на тестування працівників на COVID-19.

Проаналізуємо порядок відображення в бухгалтерському обліку витрат на захист працівників від коронавірусу (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1 – Відображення в обліку витрат на захист працівників підприємств від коронавірусу

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	дебет рахунку	кредит рахунку
1	2	3
Облік безконтактних (інфрачервоних) термометрів		
Придбання безконтактних (інфрачервоних) термометрів (строк корисного використання понад 1 рік)	106 «Інструменти, прилади та інвентар» або 112 «Малоцінних необоротних матеріальних активів»	685 «Розрахунки з іншими кредиторами»
Нарахування амортизації на безконтактні (інфрачервоні) термометри	15 «Капітальні інвестиції», 23 «Виробництво», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності» (залежно від напрямку використання)	131 "Знос основних засобів" або 132 "Знос інших необоротних матеріальних активів"
Придбання безконтактних (інфрачервоних) термометрів (строк корисного використання менше 1 року)	22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети»	685 «Розрахунки з іншими кредиторами»
Передача в експлуатацію безконтактних (інфрачервоних) термометрів (строк корисного використання менше 1 року)	15 «Капітальні інвестиції», 23 «Виробництво», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності» (залежно від напрямку використання)	22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети»

Кінець таблиці 2.1

1	2	3
---	---	---

Облік антисептичних та дезінфікуючих засобів, засобів індивідуального захисту		
Придбання антисептичних та дезінфікуючих засобів	209 «Інші матеріали»	685 «Розрахунки з іншими кредиторами»
Витрачання антисептичних та дезінфікуючих засобів	92 «Адміністративні витрати» або 949 «Інші витрати операційної діяльності»	209 «Інші матеріали»
Придбання засобів індивідуального захисту (маски/респіратори для обличчя, медичні рукавички, захисні костюми та ін.)	209 «Інші матеріали»	685 «Розрахунки з іншими кредиторами»
Витрачання засобів індивідуального захисту (маски/респіратори для обличчя, медичні рукавички, захисні костюми та ін.)	92 «Адміністративні витрати» або 949 «Інші витрати операційної діяльності»	209 «Інші матеріали»
Облік тестування працівників на COVID-19		
Витрати оплати послуг на тестування працівників на COVID-19	92 «адміністративні витрати» або 949 «Інші витрати операційної діяльності»	685 «Розрахунки з іншими кредиторами»

Джерело: власна розробка

Таким чином, проведений аналіз методики бухгалтерського обліку витрат на заходи з охорони праці на підприємстві свідчить, що переважна більшість таких витрат призначені для забезпечення працівникам безпечних умов праці, які визначені не лише законодавчими нормами. Проте працівники та роботодавці положеннями колективного договору можуть розширити той перелік витрат на заходи з охорони праці, що жорстко регламентовано законодавством. Головне завдання бухгалтерських служб полягає у своєчасному відображенні таких витрат в бухгалтерському обліку. Викликом для бухгалтерів стали витрати підприємств на захист працівників від коронавірусу. Проте важливо визначитись з напрямками таких витрат та застосувати діючу методику бухгалтерського обліку до них.

2.2 Внутрішньогосподарський контроль витрат на заходи з охорони праці підприємства

Контроль витрат на заходи охорони праці може здійснюватися як внутрішніми, так і зовнішніми суб'єктами. Проте, необхідність налагодження системи такого контролю не викликає сумніву. Як зауважує М.М. Шигун, «будь-які соціальні гарантії та пільги залишаються лише гарним гаслом, хай навіть задекларованим у документі, якщо не контролювати його втілення в життя,

причому щодо кожного окремого працівника і без можливості закладення цього в систему бухгалтерського обліку» [40].

Інформаційним джерелом для внутрішнього контролю, що сприяє своєчасному виявленню та усуненню факторів, що не формують ефективні умови господарської діяльності підприємства, виступає бухгалтерський облік.

За результатами внутрішнього контролю підприємство може прийняти рішення про реорганізацію чи припинення окремих видів діяльності, розширення прибуткових і ефективних видів діяльності, припинення діяльності підприємства в цілому при виявленні неможливості його подальшого функціонування [41].

Основними завданнями внутрішнього контролю витрат на охорону праці є: визначення своєчасності та ефективності витрат на заходи з охорону праці на підприємстві, визначення та оцінка впливу обсягу таких витрат на собівартість продукції, витрати звітного періоду, визначення відповідності результату від запровадження таких заходів з охорони праці в порівнянні з понесеними підприємством витратами на такі заходи.

Відповідно до статті 19 Закону України «Про охорону праці» [3] обсяг витрат на охорону праці підприємств повинен бути не менш 0,5% фонду оплати праці за попередній рік, а для бюджетних установ суми таких витрат встановлюється у колективному договорі.

Методологія проведення внутрішньої перевірки витрат на заходи охорони праці передбачає:

- 1) перевірку наявності підтверджуючих первинних облікових документів, зокрема: розрахунок суми амортизаційних відрахувань основних засобів, МНМА, МШП (залежно від строку корисного використання відповідного об'єкта), особові картки обліку спецодягу, спецвзуття та інших засобів індивідуального захисту, відомість обліку видачі/повернення спецодягу, спецвзуття та інших ЗІЗ та ін.

- 2) визначення обсягу витрат на заходи охорони праці на відповідний період (квартал, півріччя, рік), оскільки, з одного боку такі витрати впливають на обсяг прибутку компанії, а з іншої сторони недотримання статті 43 Закону України

«Про охорону праці» [3] може призвести до нарахування підприємству штрафу у розмірі 25% від різниці між розрахунковою мінімальною сумою витрат на охорону праці в звітному періоді та фактичною сумою цих витрат за такий період, проте максимальний розмір стягнення не може перевищувати 5 % середньомісячного фонду заробітної плати за попередній рік.

3) встановлення достовірності відображення на рахунках синтетичного та аналітичного обліку витрат на заходи з охорони праці на підприємстві. Як свідчить інформація, викладена в п. 2.1, перевірки повинні підлягати так рахунки (субрахунки): 109 «Інші основні засоби», 112 «Малоцінні необоротні матеріальні активи», 209 «Інші матеріали», 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети», 23 «Виробництво», 26 «Готова продукція», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут» та ін.

4) визначення обґрунтованості та повноти розподілу виробничих накладних витрат (у разі віднесення витрат на заходи з охорони праці підприємств на рахунок 91 «Загальновиробничі витрати») на об'єкти калькулювання та списання витрат звітного періоду (у разі віднесення таких витрат на рахунки 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності») на рахунок фінансових результатів.

5) узагальнення результатів внутрішньогосподарського контролю, тобто визначення відповідності проведених заходів з охорони праці нормам чинного законодавства, а також достовірності та повноти відображення в бухгалтерському обліку витрат на заходи з охорони праці та їх відповідність цілям, виробничим і фінансовим планам компанії. У випадку встановлення за результатами проведеного контролю проблем та недоліків щодо проведених заходів з охорони праці як з боку роботодавців, так і з боку працівників, повинні бути розроблені пропозиції щодо їх усунення.

Проаналізуємо заходи з охорони праці та їх контроль на ПрАТ «Укргідроенерго», що є провідним виробником електроенергії в Україні. В компанії працює понад 3100 осіб. Серед заходів, що проводяться на ПрАТ «Укргідроенерго» варто відмітити:

1) проходження керівним та інженерно-технічним персоналом навчання та перевірки знань з питань охорони праці в спеціалізованих навчальних закладах, які мають відповідні ліцензії;

2) працівники, які працюють в шкідливих умовах, систематично отримують молоко, також персонал забезпечений засобами індивідуального та колективного захисту, питною водою;

3) на кожній філії компанії є медичні пункти, в яких працює 12 працівників, працівники проходять періодичний медичний огляд [42].

Внутрішній контроль здійснюється спеціальним структурним підрозділом – службою охорони праці ПрАТ «Укргідроенерго». Відповідальність за повноту, точність і достовірність внутрішнього контролю несе начальник служби охорони праці.

На ПрАТ «Укргідроенерго» проводиться аналіз результатів перевірок робочих місць, особливу увагу звертають на виконання організаційних та технічних заходів при проведенні робіт підвищеної небезпеки, на використання засобів захисту. В компанії також вирішено питання щодо санітарно-побутового забезпечення працюючих, оскільки виробничі та побутові приміщення відповідають сучасним вимогам, постійно продовжується робота щодо їх покращення. Значна увага приділяється медичному забезпеченню працюючих. На кожній з 9 філій ПрАТ «Укргідроенерго» є медичний пункт, в якому медичним персоналом здійснюється систематичний контроль за працівниками, при необхідності направляють їх на консультації та лікування в медичні заклади. Періодичний медичний огляд у 2018 році пройшли 1818 працівників, оздоровлено за напрямками в санаторіях 247 працівників та на базах відпочинку - 624.

В ПрАТ «Укргідроенерго» атестовано 477 робочих місця, у 2018 році проведено атестацію 10 робочих місць. Стан травматизму та профзахворювання у 2018 році наведено в додатку В.

У 2018 році проведено 248 перевірок службами охорони праці ПрАТ «Укргідроенерго» та 1002 - під час введення особливих умов безпечного

виконання робіт. За порушення вимог охорони праці впродовж року притягнуто до відповідальності 23 працівника та позбавлені премії ще 33 працівника на загальну суму 35 552,23 грн.

У 2019 році пройшли навчання та перевірку знань з охорони праці із застосуванням автоматизованого навчального комплексу 1 672 працівники (1 715 працівників у 2018 році). Пройшли перевірку знань з охорони праці в комісіях Товариства 1 689 працівників (1 803 працівники 2018 році), у комісіях Держпраці — 146 працівників (253 працівники у 2018 році) [43].

Витрати у 2019 році на фінансування заходів з охорони праці склали 10 456 тис. грн., що становить 2,54 % від фонду оплати праці за 2018 рік, що відповідає вимогам Закону України «Про охорону праці» [3] (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2 – Витрати ПрАТ «Укргідроенерго» на заходи з охорони здоров'я у 2019 році

Стаття витрат	Сума, тис. грн.		Відхилення	
	у 2018 році	у 2019 році	абсолютні, тис.грн.	відносні,%
забезпечення працівників спецодягом, спецвзуттям та іншими засобами індивідуального захисту	2 882	2 454	-428	-14,85
забезпечення працівників засобами колективного захисту	182	578	396	217,58
проведення атестації робочих місць	135	448	313	231,85
проведення обов'язкових медичних оглядів працівників	416	448	32	7,70
забезпечення молоком, рівноцінними харчовими продуктами та спецхарчуванням	1 034	1 343	309	29,88
забезпечення працівників мийними засобами	499	693	194	38,88
приведення основних засобів у відповідність до вимог НАОП	3 635	4 492	857	23,58
РАЗОМ	8 783	10 456	1 673	19,05

Джерело: складено за даними [43]

Наведені в таблиці 2.2 дані свідчать, про зростання обсягу переважної більшості статей витрат на заходи з охорони праці, за винятком забезпечення працівників спецодягом, спецвзуттям та іншими засобами індивідуального захисту, які були скорочені в 2019 році в порівнянні з 2018 роком.

Інформацію про суму витрат на охорону праці у 2019 році в розрізах філій ПрАТ «Укргідроенерго» наведено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Витрат на охорону праці у 2019 році в розрізі філій ПрАТ «Укргідроенерго»

Філія	Фонд оплати праці за 2018 рік	Фонд оплати праці за 2019 рік	Витрати на охорону праці, тис. грн.			Відсоток витрат на охорону праці від фонду оплати праці у 2019 році в порівнянні з 2018 роком, %
			план	факт	% від плану	
Управління компанії	81 068	131 384	23	87	376,3	0,11
Каскад Київських ГЕС і ГАЕС	59 112	77 871	540	2 077	384,6	3,51
Канівська ГЕС	38 046	50 489	466	1 020	218,9	2,68
Кременчуцька ГЕС	37 193	48 009	560	923	164,8	2,48
Середньодніпровська ГЕС	32 835	43 403	607	2 676	440,9	8,15
Дніпровська ГЕС	47 404	61 969	302	1 702	563,6	3,59
Каховська ГЕС	29 052	39 406	370	647	174,9	2,23
Дністровська ГЕС	43 460	56 604	404	954	236,4	2,2
Дирекція з будівництва Дністровської ГАЕС	44 061	59 703	364	370	101,6	0,84
ПрАТ «Укргідроенерго»	412 231	568 838	3 636	10 456	287,6	2,54

Джерело: складено за даними [43]

Наведені в таблиці 2.3 дані свідчать про значне перевищення фактичних витрат на заходи з охорони праці в 2019 році в порівнянні з плановими показниками за всіма філіями ПрАТ «Укргідроенерго». Розроблена в компанії система управління витратами на охорону праці має покращити фінансову дисципліну та сприяє наведенню порядку в документообігу.

Таким чином, внутрішньогосподарський контроль витрат на заходи з охорони праці є механізмом функціонування системи соціального партнерства роботодавців та працівників, що сприятиме регулюванню соціально-трудових відносин та підвищенню соціального захисту працівників.

2.3 Шляхи удосконалення відображення в звітності підприємства витрат на охорону праці

Проведене дослідження свідчить, що для підприємства основним об'єктом бухгалтерського обліку таких заходів є витрати на охорону праці, що впливають на статті балансу, оскільки охоплюють рух необоротних (основні засоби, малоцінні необоротні матеріальні активи) та оборотних активів (виробничі запаси, малоцінні та швидкозношувані активи, готова продукція та ін.).

Цілком погоджуємось з думкою К.І. Самчук, яка відмічає: «Запити, які генерує управлінський персонал до системи бухгалтерського обліку щодо охорони праці спрямовані на отримання інформації щодо величини витрат, їх доцільності, відповідності нормам та ефективності, зміни у складі активів та пасивів, викликані здійсненням заходів з охорони праці» [19].

Оскільки обсяг витрат на охорону праці підприємств повинен бути не менш 0,5% фонду оплати праці за попередній рік, то для більшості підприємств потрібно формувати бюджет таких витрат для планування їх обсягу на бюджетний період, адже ці витрати не лише впливають на зміну статей оборотних/необоротних активів, але й потребують планування статей витрат грошових коштів компанії. Напрямок удосконалення відображення в звітності витрат на заходи з охорони праці є складання для потреб управлінців внутрішньої звітності у розрізі видів витрат на заходи з охорони праці компанії.

При проведенні внутрішнього контролю увага керівництва повинна бути зосереджена також і на ефективності функціонування системи бухгалтерського обліку на підприємстві в частині обліку витрат на заходи з охорони праці. Оскільки діючими нормативно-правовими актами не встановлено чіткого переліку первинних документів щодо підтвердження понесених витрат на заходи з охорони праці, тож для таких документів пропонуємо формувати звіт, що стане в нагоді бухгалтерській службі та сприятиме систематизації інформації не лише про планові та фактичні обсяги витрат на заходи з охорони праці, але й переліку підтверджуючих первинних документів (таблиці 3.1).

Таблиця 3.1 – Запропонована форма внутрішнього звіту про обсяг планових та фактичних витрат на заходи з охорони праці підприємства

Перелік заходів з охорони праці	Термін виконання		Сума витрат, тис. грн.		Особа, відповідальна за виконання заходу		Первинний документ, що підтверджує виконання заходу
	план	факт	план	факт	структурний підрозділ	посада, ПІБ фахівця	
Забезпечення працівників спеодягом, спецвзуттям та засобами індивідуального захисту							
Проведення атестації робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з питань охорони праці							
Проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці працівників у процесі трудової діяльності							
Надання працівникам спеціального харчування							
Проведення медичного огляду працівників							
Проведення заходів щодо захисту працівників підприємств від коронавірусу							

Джерело: власна розробка

Такий внутрішній звіт, на нашу думку, повинен містити також інформацію про місця виникнення, що посилить відповідальність керівників відповідних структурних підрозділів підприємств за проведення таких заходів та обсяг витрат на їх проведення, а по завершенню бюджетного періоду дозволить аналізувати рівень відхилень фактичних витрат від запланованих, їх динаміку, що сприятиме підвищенню аналітичності даних про витрати компанії на заходи з охорону праці.

Такий звіт буде корисним компаніям і при формування нефінансових звітів (Звітність зі сталого розвитку, Корпоративна соціальна звітність), оскільки сфера такої звітності включає інформування щодо екології, охорони праці, розвитку персоналу та ін. Корпоративна соціальна звітність сприятиме інформуванню співробітників з питань витрат компанії на заходи з охорони праці.

ВИСНОВКИ

У роботі вирішено важливе науково-практичне завдання щодо розробки та наукового обґрунтування теоретичних і науково-методичних підходів до бухгалтерського обліку і контролю заходів з охорони праці на підприємстві як управлінського інструменту підвищення соціальної відповідальності вітчизняних підприємств. Основні висновки та результати, які отримано у процесі дослідження, полягають у наступному:

1. У результаті дослідження економічного аспекту заходів з охорони праці на підприємстві визначено сутність взаємопов'язаних термінів, таких як: охорона праці, охорона здоров'я та соціальний захист працівників, що утворюють основу соціальних прав працівників. Встановлено, що заходи з охорони праці, під якими розуміють сукупність заходів щодо створення безпосередньо в процесі роботи нормальних і безпечних технічних і санітарно-гігієнічних умов для працівників, є важливими для підприємств з економічної точки зору, оскільки вони можуть не лише зберегти працівникам їх життя та здоров'я, але й забезпечити високу продуктивність праці, зниження витрат на оплату лікарняних, компенсацій за важкі та шкідливі умови праці.

2. Охарактеризувавши найголовніші нормативно-правові акти, що регулюють заходи охорони праці на підприємстві та облік їх витрат, встановлено, що в цілому стандарти бухгалтерського обліку забезпечать ефективне відображення в облік та звітності операцій щодо витрат підприємства на заходи охорони праці. Додатково в обліковій політиці можна відмітити про порядок обліку витрат на понаднормову видачу спецодягу та інших засобів індивідуального захисту, порядок відшкодування та повернення спецодягу працівником, у разі його звільнення з роботи.

3. Узагальнено проблематику відображення в бухгалтерському обліку та контролю витрат з охорони праці в працях вітчизняних науковців. Встановлено, що найчастіше піднімаються питання відображення в бухгалтерському та податковому обліку витрат підприємства, пов'язаних з охороною праці

працівників підприємства. Встановлено, що перспективним напрямком досліджень є питання щодо відображення в соціальній звітності витрат на заходи з охорони праці, оскільки така відкритість підприємств до користувачів такої звітності підвищуватиме лояльність працівників, сприятиме створенню ефективної системи їх мотивації, формуванню позитивного іміджу компанії щодо підтримки своїх працівників.

4. Проведений огляд методики бухгалтерського обліку витрат підприємства на заходи з охорони праці свідчить, що переважна більшість таких витрат призначені для забезпечення працівникам безпечних умов праці, які визначені не лише законодавчими нормами. Головне завдання бухгалтерії полягає у своєчасному відображенні таких витрат в обліку. Викликом для бухгалтерів стали витрати підприємств на захист працівників від коронавірусу.

5. Проаналізовано механізм реалізації внутрішнього контролю витрат на заходи з охорони праці на прикладі показників ПрАТ «Укргідроенерго». Встановлено, що здійснення контролю системи управління витратами на охорону праці покращує фінансову дисципліну та сприяє наведенню порядку в документообігу. Доведено, що внутрішньогосподарський контроль витрат на заходи з охорони праці є механізмом функціонування системи соціального партнерства роботодавців та працівників, що сприятиме регулюванню соціально-трудових відносин та підвищенню соціального захисту працівників.

6. Розроблено форму внутрішнього звіту про обсяг планових та фактичних витрат на заходи з охорони праці підприємства, що сприятиме систематизації інформації про планові та фактичні обсяги витрат на заходи з охорони праці. Такий внутрішній звіт містить також інформацію про місця виникнення, що посилить відповідальність керівників відповідних структурних підрозділів підприємств за проведення таких заходів та обсяг витрат на їх проведення, дозволить аналізувати рівень відхилень фактичних витрат від запланованих, їх динаміку, що сприятиме підвищенню аналітичності даних про витрати компанії на заходи з охорону праці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Виробничий травматизм в Україні за 2019 рік : веб-сайт.
URL: <https://www.sop.com.ua/news/2424-virobnichiy-travmatizm-v-ukrani-za-2019-rk> (дата звернення 16.10.2020).
2. Сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном : веб-сайт.
URL: <https://zolochiv.net/suchasnyy-stan-okhorony-pratsi-v-ukraini-ta-za-kordonom/> (дата звернення 16.10.2020).
3. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 р. № 2695-XII (2695-12).
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text> (дата звернення 20.10.2020).
4. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII (322а-08).
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення 20.10.2020).
5. Основні засоби : Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 від 27.04.2000 р. № 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text> (дата звернення 14.12.2020).
6. Запаси : Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 від 20.10.1999 р. № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (дата звернення 14.12.2020).
7. Мінімальні вимоги безпеки і охорони здоров'я при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочому місці, затверджені наказом Мінсоцполітики від 29.11.2018 р. № 1804
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1494-18#Text> (дата звернення 14.12.2020)
8. Про проведення інвентаризації активів та зобов'язань : Положення, затверджено наказом Мінфіну від 02.09.2014 р. № 879
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата звернення 14.12.2020).
9. Мінімальні вимоги безпеки і охорони здоров'я при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочому місці, затверджені наказом Мінсоцполітики від 29.11.2018 р. № 1804
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1494-18#Text> (дата звернення 14.12.2020).
10. Типове положення про службу охорони праці. (НПАОП 0.00-4.35-04),

затверджене наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 15.11.2004 р. № 255 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1526-04#Text> (дата звернення 14.12.2020).

11. Про відпустки : Закону України від 15.11.96 р. № 504/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-вр#Text> (дата звернення 14.12.2020).

12. Про затвердження списків виробництв, робіт, цехів, професій і посад, зайнятість працівників в яких дає право на щорічні додаткові відпустки за роботу із шкідливими і важкими умовами праці та за особистий характер праці : Постанова КМУ від 17.11.1997 р. № 1290 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1290-97-п> (дата звернення 14.12.2020).

13. Порядок застосування списків N 1 і N 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників при обчисленні стажу роботи, що дає право на пенсію за віком на пільгових умовах, затверджений наказом Мінпраці від 30.01.1998 р. № 16 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1290-97-п> (дата звернення 14.12.2020)

14. Список виробництв, робіт, цехів, професій і посад, зайнятість працівників в яких дає право на щорічні додаткові відпустки за роботу із шкідливими і важкими умовами праці та за особливий характер праці : Постанова КМУ від 17.11.1997 р № 1290 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1290-97-п> (дата звернення 14.12.2020).

15. Витрати : Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 від 31.12.1999 р. № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (дата звернення 20.10.2020).

16. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 р. № 2755-vi. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 20.10.2020).

17. Про захист населення від інфекційних хвороб : Закон України від 06.04.2000 р. № 1645-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1645-14#Text> (дата звернення 20.10.2020).

18. Даньків Й., Остапюк М., Даньків В. Охорона праці на підприємстві (організаційно-правові та обліково-аналітичні аспекти). *Бухгалтерський облік і аудит*. 2013. № 6. С. 47-51.

19. Самчук К.І. Облікове забезпечення управління витратами на охорону праці: правове поле та напрямки удосконалення. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2017. Вип. 1 (36). С. 195-206.
20. Зеленко С.В. Проблеми та перспективи формування обліково-аналітичного забезпечення управління охороною праці на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2012. № 11. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1534> (дата звернення 19.10.2020).
21. Гнатєва Т.М. Загальні засади розвитку екологічного обліку та контролю в сільськогосподарських підприємствах. *Агросвіт*. 2015. № 19. С. 30-34.
22. Скоробогатий Я. П., Бужанська М. В. Соціальна відповідальність бізнесу як підґрунтя безпеки та охорони праці сучасних підприємств. *Вісник ЛТЕУ. Технічні науки*. 2016. № 16. С. 138-142.
23. Олійник О.О. Реалізація корпоративної соціальної відповідальності у трудових відносинах. *Демографія та соціальна економіка*. 2016. № 1 (26). С. 31-41.
24. Омецінська І. Облік як інформаційна база для реалізації соціальної політики в управлінні підприємством. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2017. № 4. С. 125-132.
25. Глебова А. О., Маховка В. М., Шулигін С. А. Стратегія корпоративної соціальної відповідальності: формування та реалізація. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Випуск 22, частина 1. С. 52-57.
26. Бедзай О.В., Федченко Т.В. Соціальна відповідальність бізнесу: проблеми розвитку та бухгалтерського обліку. *Культура народів Причорномор'я: науковий журнал*. 2013. № 256. С. 70-74. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/92349> (дата звернення 09.12.2020).
27. Руденко О. В., Кондратюк О. М., Горєва А. С. Соціальна відповідальність бізнесу: сутність, обліковий аспект та нефінансова звітність. *Ефективна економіка*. 2020. № 11. С. 104-109.
28. Левицька С.О. Соціальний облік: методичний підхід та організаційне забезпечення. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2014. №797. С. 255-262. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2014_797_36 (дата звернення 09.12.2020).

29. Правдюк Н.Л. Соціальні аспекти бухгалтерського обліку. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2017. №12. С. 91-101.
30. Бudyко О.В. Облік соціальної відповідальної діяльності як інформаційна основа управління сталим розвитком підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 20. С. 33-38. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2016_20_9 (дата звернення 09.12.2020).
31. Ронська О.Г. Методика відображення працезохоронних витрат в управлінському обліку. *Вісник асоціації докторів філософії України*. 2015. № 01. URL: <http://aphd.ua/publication-35/> (дата звернення 20.10.2020).
32. Коблянська О. І., Бучма В. С. Актуальні аспекти обліку спецодягу та засобів індивідуального захисту. *Облік і фінанси АПК : наук.-вироб. журн.* 2011. № 2. С. 28-31.
33. Іваницька О.М., Іваницький О.В. Регулювання процесів запровадження соціальної відповідальності бізнесу: досвід розвинених країн та уроки для України. *Стратегія розвитку України*. 2015. № 2. С. 23-28.
34. Ізуїта П.О. Правове регулювання охорони праці в умовах ринкової економіки : дис... канд. юрид. наук: 12.00.05; Харківський національний ун-т внутрішніх справ. Х., 2008. 177 с.
35. Бахуринська О.О. Кримінально-правова характеристика порушення вимог законодавства про охорону праці: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08; Київ: КНУТШ, 2007. 235 с.
36. Мормуль Н.І. Регулювання соціально-трудових відносин у сфері охорони праці: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.07; Донец. нац. ун-т. Донецьк, 2008. 20 с.
37. Кружилко О. Є. Наукові засади оперативного управління охороною праці: автореф. дис. д-ра техн. наук : 05.26.01 ; Держ. ком. України з пром. безпеки, охорони праці та гірн. нагляду, ДУ Нац. НДІ пром. безпеки та охорони праці. К. 2011. 36 с.
38. Фонд боротьби з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, та її наслідками // https://mof.gov.ua/uk/data_and_analytics-433 (дата звернення 09.12.2020).

39. З Фонду боротьби з COVID-19 уже використано 62% коштів : веб-сайт Міністерства фінансів. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/z-fondu-borotbi-z-covid-19-uzhe-vikoristano-62-koshtiv-minfin> (дата звернення 09.12.2020).

40. Жиглей І.В. Бухгалтерський облік як суспільна наука та інструмент забезпечення соціальної безпеки суспільства. Розвиток теорії та методології обліку і аналізу в умовах трансформації суспільної свідомості: [Монографія] / І.В. Жиглей, І.В. Замула, О.В. Олійник, М.М. Шигун / під заг. Ред. Ф.Ф. Бутинця. Житомир: ЖДТУ, 2008. 650 с.

41. Євдокимов В. В. Взаємозв'язок бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю в управлінській діяльності підприємства. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. 2009. № 4: URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_gum/Vzhdtu_econ/2009_4/10.pdf (дата звернення 20.10.2020).

42. Охорона праці в ПрАТ "УКРГІДРОЕНЕРГО". URL: https://uhe.gov.ua/stalyu_rozvytok/korporatyvna-sotsialna-vidpovidalnist/okhorona_pratsi (дата звернення 20.10.2020).

43. Звіт про управління (звіт керівництва) ПрАТ «Укргідроенерго» за 2019 рік. URL: https://uhe.gov.ua/sites/default/files/public_awareness/2020-08/UGE_19_ua_web_s_0.pdf (дата звернення 20.10.2020).

44. Ронська О.Г. Облік та аналіз витрат на охорону праці і техніку безпеки персоналу підприємств : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09; Тернопіль : ТНЕУ, 2015. 226 с.

45. Романенко Н.В. Удосконалення інформаційно-методичного забезпечення наглядової діяльності за охороною праці: автореф. дис... канд. техн. наук: 05.26.01; Державний комітет України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду, Національний НДІ промислової безпеки та охорони праці. К. 2008. 19 с.

46. Шиманська К.В. Бухгалтерський облік і контроль операцій з виконання колективного договору: організація і методика: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.09 Житомир. держ. технолог. ун-т. Житомир, 2010. 21 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Систематизація статей з проблем бухгалтерського обліку і контролю заходів охорони праці на підприємстві

Джерело	Анотація публікації
1	2
Даньків Й., Остапюк М., Даньків В. [18]	У статті відображені організаційно-правові та обліково-економічні аспекти охорони праці. Надані пропозиції щодо зміцнення обліково-аналітичної функції за витратами підприємства на охорону праці та джерелами фінансування
Самчук К.І. [19]	Виділено носії, виразники та виконавці інтересів щодо охорони праці, сфери відповідальності суб'єктів господарювання щодо охорони праці, визначено місце та значення облікового забезпечення в управлінні заходами з охорони праці, обґрунтовано необхідність та напрямки його удосконалення. Удосконалення облікового забезпечення управління витратами на заходи з охорони праці базується на визначенні правового поля, яке має на меті забезпечення юридичного захисту працівників, установ і організацій, суб'єктів господарювання у сфері відносин праці.
Зеленко С.В. [20]	У статті розкрито проблеми формування обліково-аналітичного забезпечення управління охороною праці на вітчизняних підприємствах. Виділено негативні фактори впливу на реалізацію вимог законодавства з охорони праці, висвітлено організаційно-методичні заходи для відображення зв'язку витрат на охорону праці та результатів діяльності. Обґрунтовано доцільність розробки комплексу первинних та зведених документів для обліку та контролю за дотриманням законодавства з охорони праці, цільового використання коштів, штрафних санкцій за порушення вимог.
Гнат'єва Т.М. [21]	У статті розглянуто загальні засади розвитку екологічного обліку та контролю в аграрних підприємствах. Акцентовано увагу на необхідності переходу до соціально-екологічного мислення та екологічно збалансованого розвитку. Проведено дослідження регіонів України за інтегральним показником стану навколишнього середовища, що дало змогу оцінити екологічну ситуацію різних областей, в тому числі сільської місцевості. Наголошено на необхідності впровадження Екологічної політики та дотриманні вимог міжнародних стандартів та Корпоративної системи екологічного менеджменту для посилення екологічної безпеки, покращення якості продукції. Налагодити систему екологічного обліку, яка має знайти відображення в загальній системі обліку
Скоробогатий Я. П., Бужанська М. В. [22]	Розглянуто об'єктивні основи розвитку соціальної діяльності бізнесових структур. Висвітлено моделі соціальної відповідальності бізнесу в провідних країнах світу. Показано, що вона має бути спрямована на врахування таких компонентів, як впровадження соціальних програм і покращення умов праці; налагодження соціального діалогу; ділове самовдосконалення, що проявляється у відповідальності за результати праці; сприяння реалізації екологічних програм, відкрите надання інформації про діяльність організації, що впливає на суспільство, економіку, довкілля. З'ясовано особливості прояву соціальної відповідальності бізнесу в Україні та визначено шляхи її подальшого розвитку.

Продовження додатку А

1	2
Олійник О.О. [23]	<p>У статті досліджено сутність корпоративної соціальної відповідальності та корпоративної соціальної відповідальності у трудових відносинах. Визначено основні напрями і складові реалізації корпоративної соціальної відповідальності у трудових відносинах. Проаналізовано підходи вчених до визначення змісту соціального партнерства. Обґрунтовано, що основою взаємодії між роботодавцем та найманими працівниками є соціальне партнерство. Розроблено концептуальні засади реалізації корпоративної соціальної відповідальності в трудових відносинах на основі соціального партнерства, що охоплюють цілі, принципи, завдання, форми взаємодії соціальних партнерів та очікувані результати. Проаналізовано принципи реалізації корпоративної соціальної відповідальності в трудових відносинах, які включають принципи соціального партнерства та принципи соціальної відповідальності. Доведено, що одним із найважливіших елементів концептуальних засад реалізації корпоративної соціальної відповідальності у трудових відносинах є вибір форм реалізації соціального партнерства, адже саме на їх основі відбувається взаємодія соціальних партнерів. Описано наслідки, які отримає організації після впровадження розроблених концептуальних основ.</p>
Омецінська І. [24]	<p>Зазначено, що в залежності від напрямів, соціальні витрати рекомендовано поділяти на витрати для: персоналу (заробітна плата працівникам (основна, додаткова, інші заохочувальні та компенсаційні виплати), охорони праці та техніки безпеки, навчання та розвитку персоналу, утримання власних об'єктів соціальної сфери); покупців (гарантійне обслуговування, витрати на забезпечення якості продукції); держави, суспільства (податки, благодійна допомога, участь у регіональних програмах розвитку, підтримка спортивного, культурного життя суспільства); збереження навколишнього природного середовища (витрати на охорону навколишнього природного середовища, екологічні платежі)</p>
Глебова А. О., Маховка В. М., Шулігін С. А. [25]	<p>У статті досліджено теоретичні та практичні аспекти процесу формування стратегії корпоративної соціальної відповідальності. Встановлено, що в Україні процес формування КСВ здійснюють переважно великі підприємства, які прагнуть зменшити кількість репутаційних ризиків та завоювати лояльне відношення покупців. Зазначено, що на сучасному етапі КСВ є обов'язковим для тих підприємств, які прагнуть працювати на міжнародних ринках, тому виникає необхідність формування стратегії КСВ. Запропоновано етапи формування стратегії КСВ, що дасть змогу забезпечити сталий розвиток підприємства</p>
Бедзай О.В., Федченко Т.В. [26]	<p>У статті розглянуті проблеми розвитку соціальної відповідальності вітчизняного бізнесу, пов'язані з відображенням соціальних заходів у бухгалтерському обліку та соціальній звітності; здійснено огляд нормативно-правового забезпечення соціально відповідального бізнесу; визначено вплив змісту соціальних заходів на їх відображення в бухгалтерському обліку; побудовано модель об'єктів бухгалтерського обліку при соціально орієнтованому бізнесі</p>

Кінець додатку А

1	2
Руденко О. В., Кондратюк О. М., Горева А. С. [27]	Стаття присвячена дослідженню сутності та необхідності ведення бізнесу в соціально відповідальний спосіб, формуванню адекватної системи інформаційно-аналітичного забезпечення управління соціально відповідального бізнесу, зокрема, розкрито місце, завдання обліку соціально відповідальної діяльності та нефінансової звітності у формуванні результатів реалізації концепції соціально відповідального бізнесу. Досліджено дефініції понять «соціальна відповідальність бізнесу», «соціальний облік», «нефінансова звітність» та розкрито їх значення для розвитку бізнесу. Визначено сутність концепції сталого розвитку та соціальної відповідальності бізнесу. Проаналізовано проблеми теорії і практики соціального обліку й нефінансової звітності як інструментів реалізації соціальної відповідальності. Зроблено висновок, що подальші дослідження варто зосередити на вивченні та розробці методики соціального обліку в розрізі суб'єктів, принципів, методів, а також на напрямках та способах стандартизації нефінансової звітності з врахуванням особливостей функціонування вітчизняних компаній.
Левицька С.О. [28]	Аналізується потреба в інформації з питань використання трудових ресурсів, реалізації заходів соціальної захищеності працівників. Досліджуються методична та організаційна складові соціального обліку з урахуванням принципів соціальної, економічної та екологічної збалансованості господарської діяльності.
Правдюк Н.Л. [29]	Стаття розкриває найбільш загальні зв'язки соціальних процесів через призму системного облікового відображення його інституційних складових. Основним предметом дослідження є зміст соціальної відповідальності, який може бути ідентифікований економічними методами та обліковими процедурами на мікро- та макрорівнях. Метою статті є визнання та класифікація операцій, які можуть бути віднесені до соціальної складової економічної діяльності, їх обґрунтування, опис і відображення у поточному обліку та звітності підприємств. У дослідженні застосовано загальнонаукову методологію, зокрема: методи наукового аналізу, синтезу, порівнянь. Результати дослідження сприятимуть розвитку теорії бухгалтерського обліку в частині уточнення соціальних об'єктів обліку та, відповідно, орієнтованості звітності, а також подальшому зближенню у цій частині вітчизняного обліку з міжнародними вимогами. Можуть бути корисними для формування облікової політики підприємств щодо розробки стандартів соціальної відповідальності та відображення їх у обліку і звітності.
Будько О.В. [30]	У статті висвітлено теоретичні аспекти концепції соціально відповідального бізнесу, принципи на яких вона базується. На цій основі визначено поняття соціально відповідальної діяльності та розкрито мету обліку соціально відповідальної діяльності, завдання, предмет, об'єкти та суб'єкти. Розроблено матрицю соціально відповідальної діяльності, яка забезпечить визначення соціально значимих операцій. Запропоновано робочий план рахунків, який дозволить формувати показники, що будуть характеризувати ефективність соціально відповідальної діяльності

Джерело: складено автором

Аналіз авторефератів дисертацій з проблем бухгалтерського обліку і контролю заходів охорони праці на підприємстві

Автор	Висновки автора
1	2
Ізуїта П.О. Правове регулювання охорони праці в умовах ринкової економіки [34]	Охорона праці як інститут трудового права представлений сукупністю правових норм, що регулюють відносини по забезпеченню безпечних та здорових умов праці, а також спеціальних умов праці жінок, неповнолітніх, інвалідів та осіб, які працюють на роботах зі шкідливими, важкими і небезпечними умовами праці.
Ронська О.Г. Облік та аналіз витрат на охорону праці і техніку безпеки персоналу підприємств [44]	Дисертацію присвячено дослідженню теоретичних і методичних положень обліку та аналізу витрат на охорону праці і техніку безпеки на вугледобувних підприємствах та розробці практичних рекомендацій з їхнього покращення. Вдосконалено класифікацію витрат на охорону праці та техніку безпеки, що дасть змогу вирішити проблеми їхньої ідентифікації. Досліджено та обґрунтовано економічну сутність витрат на охорону праці. Уточнено концептуальну основу з планування, обліку й аналізу працезахоронної діяльності, яка дає комплексне уявлення про витрати на охорону праці та техніку безпеки на вугледобувних підприємствах, для яких характерні небезпечні природно-геологічні умови праці. Вдосконалено аналітичний і синтетичний облік витрат на охорону праці й техніку безпеки. Запропоновано схему отримання інформації про витрати на охорону праці в системі управлінського обліку з метою їхнього аналізу та оцінки ефективного управління ними. Вдосконалено порядок організації обліку працезахоронних витрат. Розроблено форми звітності для менеджменту вищого ієрархічного рівня про витрати на охорону праці, які забезпечуватимуть інформацією щодо вартісної оцінки працезахоронних заходів, динаміки та ефективності життєзабезпечення персоналу шахт. Запропоновано методику з планування, обліку й аналізу працезахоронної діяльності, яка дає змогу узагальнити витрати, визначити їх зв'язок з потребами вугледобувних підприємств і прогнозувати обсяг фінансування на перспективу. Вдосконалено методичні засади аналізу витрат охорони праці на вугледобувних підприємствах
Бахуринська О.О. Кримінально-правова характеристика порушення вимог законодавства про охорону праці [35]	Пропонується розширити формулювання назви розділу Х Особливої частини КК, яка обумовлює зміст родового об'єкту злочинів, розміщених в цьому розділі, виклавши її в такій редакції: «Злочини проти безпеки праці та безпеки виробництва».

1	2
Мормуль Н.І. Регулювання соціально-трудова відносин у сфері охорони праці [36]	Досліджено теоретичні та науково-практичні питання регулювання соціально-трудова відносин у сфері охорони праці. Визначено суть, принципи та механізми становлення соціального діалогу. Виявлено недоліки концептуального та правового забезпечення охорони праці, незбалансованість її державного та договірного регулювання. Розкрито можливості його використання в Україні. Проведено комплексне оцінювання стану охорони праці та соціально-трудова відносин щодо її забезпечення. Виявлено негативні тенденції та причини, що їх зумовлюють. Оцінено процес становлення та розвитку колективно-договірного регулювання охорони праці. Розроблено пропозиції щодо вдосконалення нормативно-правового забезпечення регулювання соціально-трудова відносин у сфері охорони праці.
Кружилко О. Є. Наукові засади оперативного управління охороною праці [37]	Удосконалено математичні методи обґрунтування рішень щодо зниження рівня виробничого травматизму. З використанням цих методів проведено теоретичні та експериментальні дослідження щодо виявлення та раціонального використання впливу множини чинників на основні показники виробничого травматизму. Розроблено методичку аналітичного оцінювання наглядової діяльності у сфері охорони праці, одержано кількісні оцінки впливу наглядової діяльності на рівень виробничого травматизму на підприємствах найбільш травмонезбезпечних видів економічної діяльності
Романенко Н.В. Удосконалення інформаційно-методичного забезпечення наглядової діяльності за охороною праці [45]	Дисертацію присвячено вирішенню актуальної наукової задачі підвищення ефективності наглядової діяльності на основі вдосконалення інформаційно-методичного забезпечення державного нагляду в сфері охорони праці. Розроблено науково-обґрунтовані рекомендації щодо ведення обліку, аналізу та оцінки результатів наглядової діяльності з урахуванням сучасних вимог. Запропоновано методичку розрахунку періодичності проведення планових перевірок підприємств інспекторами з нагляду за охороною праці
Шиманська К.В. Бухгалтерський облік і контроль операцій з виконання колективного договору: організація і методика [46]	Обґрунтовано теоретичні положення та розроблено рекомендації щодо удосконалення бухгалтерського обліку та контролю господарських операцій з виконання колективного договору, що сприяє соціальному захисту працівників. Теоретично обґрунтовано комплексне облікове забезпечення процесу колективно-договірного регулювання на всіх його стадіях із залученням облікового персоналу на стадії укладання договору. Запропоновано методичне забезпечення бухгалтерського обліку операцій зі створення та використання фонду оплати праці на підставі нормативних показників, що залежать від результатів господарської діяльності підприємства, а також відображення у бухгалтерському обліку витрат на забезпечення працівників підприємства соціальним пакетом.

Джерело: складено автором

Стан травматизму та профзахворювання на ПрАТ «Укргідроенерго» у 2018 році

Назва підприємства	Кількість випадків виробничого травматизму (Н-1, Н-5)				Кількість випадків внаслідок погіршення стану здоров'я (Н-5)		Кількість випадків профзахворювань		Кількість випадків травмування сторонніх осіб на електрообладнанні підприємства	
	Всього	у тому числі, оформлені актами Н-1, Н-5 у яких		З них смертельних	Всього	З них смертельних	Всього	Виявлених у звітному році	Всього	З них смертельних
		Встановлено вину роботодавця	вина роботодавця відсутня							
Управління Товариства	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Каскад Київських ГЕС і ГАЕС	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Канівська ГЕС	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Кременчуцька ГЕС	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Середньодніпровська ГЕС	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Дніпровська ГЕС	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0
Каховська ГЕС	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Дністровська ГЕС	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Дирекція з будівництва Дністровської ГАЕС	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ПрАТ «Укргідроенерго»	1	0	1	0	2	0	0	0	0	0

Джерело: складено автором за даними сайту ПрАТ «Укргідроенерго» [43]